

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ

Δ/ΣΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Α΄

Ερμού 15
101 85 ΑΘΗΝΑ

Πληροφορίες : Ρ.Γεωργακόπουλος
Τηλέφωνο : 210 3238523
FAX : 210 3238580
Ma

Να διατηρηθεί μέχρι
Βαθμός ασφαλείας

Αθήνα , 09 / 05 / 2005
Αριθ. Πρωτ. Βαθμός Προτερ.
Φ 12/342/35602/Γ1/9-5-2005

- ΠΡΟΣ : 1. Σχολικούς Συμβούλους
Πρωτ/θμιας Εκπ/σης
(Έδρες τους)
(μέσω των Δ/νσεων Π.Ε.)
2. Διευθύνσεις Π.Ε.
(Έδρες τους)
3. Διευθυντές & Διδακτικό
προσωπικό
δημοτικών σχολείων
(μέσω Δ/νσεων και Γραφείων
Π.Ε.)
- ΚΟΙΝ.: 1. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Μεσογείων 396
153 41 Αγία Παρασκευή)
2. Περιφερειακούς Διευθυντές
Εκπαίδευσης
(Έδρες τους)

ΘΕΜΑ : « Κατ` οίκον εργασίες»

Σας θέτουμε υπόψη:

α. Την αριθμ. **Φ. 12/428/85241/Γ1/18-8-2003** Εγκύκλιο, με θέμα: «κατ` οίκον εργασίες», την οποία και σας επισυνάπτουμε.

β. Απόσπασμα της αριθμ. 9/2005 Πράξης του Τμήματος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με θέμα: «*Οδηγίες για τη χρήση των διδακτικών βιβλίων και τις "κατ` οίκον εργασίες" των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου*»:

«...Σχετικά με τη χρήση των διδακτικών βιβλίων, υπενθυμίζεται ότι στους βασικούς συντελεστές για την επίτευξη των σκοπών της εκπαίδευσης περιλαμβάνονται και τα διδακτικά βιβλία (Ν. 1566/85, άρθρο 1, παρ.2) τα οποία "συγγράφονται σύμφωνα με τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Ν. 1566/85,

παρ. 3 και Ν. 2525/97, παρ. 7), εγκρίνονται από τα οικεία Τμήματα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και διανέμονται δωρεάν στις σχολικές μονάδες από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών βιβλίων (Ν. 1566/85, άρθρα 2 και 60). **Από τις προαναφερθείσες διατάξεις προκύπτει ότι τα διδακτικά βιβλία δεν μπορεί να αντικατασταθούν από άλλα βοηθήματα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αποκλείονται διδακτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες όμως πρέπει να κινούνται στη φιλοσοφία, τις αρχές, τα περιεχόμενα και τις μεθοδολογικές υποδείξεις και προδιαγραφές των ισχυόντων αναλυτικών προγραμμάτων. Επομένως, πρωτοβουλίες για συστηματική διδασκαλία της Γραμματικής και επιστροφή σε παραδοσιακές αντιλήψεις και μεθόδους και για τη διδασκαλία όλων των μαθημάτων γενικότερα, οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με τη φιλοσοφία και το πνεύμα των αναλυτικών προγραμμάτων και των βιβλίων που γράφονται με βάση αυτά, πρέπει να αποφεύγονται, όπως πρέπει να αποφεύγεται και η αναπαραγωγή σε φωτοαντίγραφα ασκήσεων από βοηθήματα που κυκλοφορούν στην ελεύθερη αγορά και η διανομή τους στους μαθητές. Διευκρινίζεται εδώ ότι οι ασκήσεις συμβατές με το πνεύμα των Αναλυτικών Προγραμμάτων και των διδακτικών βιβλίων, που λειτουργούν συμπληρωματικά προς αυτά και τις οποίες εκπονεί ο ίδιος ο εκπαιδευτικός, μπορεί να δίνονται στους μαθητές, πάντα με μέτρο και χωρίς υπερβολές. Διαφωτιστικές προς αυτή την κατεύθυνση είναι και οι οδηγίες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τις "κατ' οίκον" εργασίες που κοινοποιήθηκαν από τη Διεύθυνση Σπουδών του ΥΠΕΠΘ σε όλους τους σχολικούς συμβούλους και σε όλους τους εκπαιδευτικούς με την αρθμ. **Φ. 12/428/85241/Γ1/18-8-2003** Εγκύκλιο, οι οποίες συμπληρώνονται ως εξής:**

- Για το γλωσσικό μάθημα:

- Ισχύουν οι Οδηγίες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τη διδασκαλία της Γραμματικής στις Ε` και ΣΤ` τάξεις, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα 1981, και αυτά που επισημαίνονται στην Εγκύκλιο **Φ.12/428/85241/Γ1/18-8-2003** της Διεύθυνσης Σπουδών του ΥΠΕΠΘ για τις "κατ' οίκον" εργασίες.
- Η ορθογραφία υπαγορεύεται στους μαθητές από τον εκπαιδευτικό γι' αυτό δεν είναι σκόπιμο να την αποστηθίζουν τα παιδιά στο σπίτι τους.

- Για τα Μαθηματικά:

- Οφείλουμε να είμαστε ιδιαίτερα φειδωλοί με τις "κατ' οίκον" εργασίες που αναθέτουμε στους μαθητές. Ενδείκνυται όμως σε περιπτώσεις που εξυπηρετούν

ειδικούς στόχους, όπως ανακεφαλαιώσεις ενοτήτων ή περαιτέρω εμπέδωση και επέκταση της ύλης. Οι ανατιθέμενες εν γένει εργασίες να απαιτούν την ελάχιστη εξωτερική βοήθεια (π.χ. από γονείς κλπ.) για να ολοκληρωθούν, να μην είναι χρονοβόρες και να είναι σύμφωνες με τα Αναλυτικά Προγράμματα. Επί πλέον σε περιπτώσεις που οι μαθητές εκπονούν στην τάξη σχέδια εργασίας να ενθαρρύνεται η "κατ' οίκον" ομαδική εργασία για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου.

- Για τη Μελέτη του Περιβάλλοντος:

- Κατά την ανακεφαλαίωση των ενοτήτων μπορεί να ανατίθενται "κατ' οίκον" εργασίες που να βοηθούν τους μαθητές να οργανώνουν όσα έμαθαν (π.χ. σύνθεση περίληψης, σχεδιασμό πινάκων ή διαγραμμάτων με τις βασικές έννοιες της ενότητας) και/ή εργασίες που να οδηγούν σε δημιουργική ανασύσταση όσων έμαθαν ή σε κάποια δράση (π.χ. πρόταση για δημιουργία αφίσας). Σε καμία περίπτωση στις "κατ' οίκον" εργασίες δεν περιλαμβάνεται η απομνημόνευση κειμένων. Η "κατ' οίκον" εργασία δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 15-20 λεπτά.

- Επίσης, προτείνουμε να ενθαρρύνεται η συνεργασία ομάδας μαθητών "κατ' οίκον", εφόσον συναινούν οι γονείς και το επιτρέπουν οι συνθήκες. Αυτή η "κατ' οίκον" συνεργασία μπορεί να εφαρμόζεται κατά την εκπόνηση σχεδίων εργασίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να συνεχίσουν και εκτός σχολείου την από κοινού εμπάθυνση και κριτική διερεύνηση ενός θέματος.

- **Για τα Φυσικά** δεν κρίνεται σκόπιμο να δίνονται πρόσθετες εργασίες για το σπίτι πέρα από αυτές που προτείνονται στο βιβλίο του μαθητή και στο βιβλίο του εκπαιδευτικού.

- **Για την Ιστορία, τη Γεωγραφία και τα Θρησκευτικά** ισχύουν αυτά που επισημαίνονται στην προαναφερθείσα Εγκύκλιο της Διεύθυνσης Σπουδών του ΥΠΕΠΘ και στα βιβλία για το δάσκαλο.

- **Για την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή** δεν κρίνεται σκόπιμο να δίνονται εργασίες για το σπίτι. Ενδείκνυται όμως στα πλαίσια εκπόνησης σχεδίων εργασίας (projects) η συνεργασία των μαθητών σε εξωσχολικό χρόνο, μετά και από συνεννόηση των γονέων.

- **Για την Αισθητική Αγωγή** δεν κρίνεται σκόπιμο να δίνονται συγκεκριμένες εργασίες στο σπίτι. Όμως οι μαθητές είναι σημαντικό να προτρέπονται να ασχολούνται δημιουργικά με τις καλές τέχνες, τον ελεύθερο χρόνο τους στο σπίτι.

- **Για τη Φυσική Αγωγή** δεν κρίνεται σκόπιμο να δίνονται εργασίες για το σπίτι.)

α. Η παρούσα Εγκύκλιος με ευθύνη του Δ/ντή του Σχολείου θα αναπαραχθεί και θα διανεμηθεί σε όλους τους εκπαιδευτικούς και να αποτελέσει θέμα ειδικής συνεδρίασης του Συλλόγου Διδασκόντων.

β. Παρακαλούνται οι Σχολικοί Σύμβουλοι να συμπεριλάβουν τις «κατ` οίκον εργασίες», ως θέμα εισήγησης στα επιμορφωτικά σεμινάρια καθώς και στις παιδαγωγικές συναντήσεις που πραγματοποιούν.

γ. Εφιστάται η προσοχή όλων των Στελεχών της Εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών για την εφαρμογή της παρούσας Εγκυκλίου.

Συν.: σελ.

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Εσωτ. Διανομή

1.Γραφείο Ειδικού Γραμματέα Σπουδών

Επιμόρφωσης και Καινοτομιών

2.Διεύθυνση Σπουδών

Τμήμα Α΄

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΑΜΜΑΣ

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ Φ12/428/85241/Γ1/18-8-2003

ΘΕΜΑ : « Κατ` οίκον εργασίες »

Σας θέτουμε υπόψη απόσπασμα της αριθμ. 3/2003 πράξης του Τμήματος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το οποίο αναφέρεται στις κατ` οίκον εργασίες, προκείμενου να ληφθεί υπόψη

από τους εκπαιδευτικούς των δημοτικών σχολείων. «Η ανάγκη να αξιοποιείται κατάλληλα και στο μέγιστο δυνατό βαθμό ο διδακτικός χρόνος, ώστε η μαθησιακή διαδικασία και οι εργασίες των μαθητών να γίνονται στο σχολείο, οδήγησε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να προτείνει τον εξορθολογισμό της διδακτέας ύλης του δημοτικού σχολείου με την κατάρτιση Συμπληρωματικών Οδηγιών για τη Διδασκαλία των Μαθημάτων στο Δημοτικό Σχολείο. Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται τα νέα Διαθεματικά Ενιαία Πλαίσια Προγραμμάτων Σπουδών και τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, καθώς και οι προδιαγραφές για τη συγγραφή, με βάση αυτά, ευσύνοπτων διδακτικών βιβλίων για την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Όμως, ο χρόνος παραμονής των μαθητών στο σχολείο, σε σύγκριση με το χρόνο παραμονής των μαθητών των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών είναι αρκετά περιορισμένος. Γι' αυτό θα παρουσιάζεται η ανάγκη μερικές εργασίες, που κανονικά θα έπρεπε να γίνονται στο σχολείο, να δίνονται στους μαθητές να τις εκτελέσουν στο σπίτι. Πρόκειται για τις γνωστές «κατ' οίκον» εργασίες, το πολυσυζητημένο και πολυπαρεξηγημένο εκπαιδευτικό θέμα, που εξακολουθεί να είναι επίκαιρο και πρέπει να αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη παιδαγωγική ευαισθησία και με βάση τις αρχές της διδακτικής δεοντολογίας και το δικαίωμα του γονέα να βοηθήσει και του μαθητή να βοηθηθεί.

Ιδιαίτερα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι πολλοί μαθητές παρακολουθούν και το πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, το οποίο επεκτείνεται και υπόσχεται πολλά για την εκπαίδευση και την κοινωνία. Αυτός ο πολλά υποσχόμενος θεσμός τον ολοήμερου σχολείου κινδυνεύει να υπονομευθεί από την κατάχρηση των «κατ' οίκον» εργασιών. Και αυτό θα συμβεί αν, από κακή εκτίμηση της επιδίωξης για προετοιμασία των μαθητών για την επόμενη μέρα, που είναι μία από τις βασικές επιδιώξεις του ολοήμερου σχολείου αλλά όχι η μοναδική, δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις «κατ' οίκον» εργασίες και παραμεληθεί το υπόλοιπο πρόγραμμα. Επομένως η διαφύλαξη της φιλοσοφίας και των επιδιώξεων του ολοήμερου σχολείου, όπως αυτή προσδιορίζεται στις επίσημες εγκυκλίους του ΥΠΕΠΘ, είναι ένας ακόμη λόγος που συνηγορεί στον εξορθολογισμό των «κατ' οίκον» εργασιών, ώστε να ολοκληρώνονται μέσα στο χρονικό διάστημα που διατίθεται γι' αυτές και όχι να λειτουργούν εις βάρος των άλλων αντικειμένων

και δραστηριοτήτων του ολοήμερου σχολείου ούτε και να μένουν για το σπίτι. Στον εξορθολογισμό των «κατ' οίκον» εργασιών συμβάλλει αποφασιστικά η ποιότητα και η σωστή προετοιμασία τους. Οι εργασίες, που ίσως είναι απαραίτητο να ανατίθενται ως «κατ' οίκον» εργασίες, πρέπει να έχουν τα εξής γνωρίσματα:

α) Να μην είναι απλές αντιγραφές (από εγκυκλοπαίδειες κτλ) και απομνημονεύσεις.

β) Να είναι δυνατόν να εκτελεστούν από τα παιδιά χωρίς βοήθεια των γονέων. Γι' αυτό κρίνεται σκόπιμο να εξατομικεύονται όσο είναι δυνατόν.

γ) Να τις έχει προετοιμάσει ο δάσκαλος σταθμίζοντας και τη δυσκολία και τη διάρκεια τους με βάση το μέσο μαθητή.

δ) Να μην περιέχουν δυσκολίες άλλες εκτός από ό,τι συγκεκριμένο προβλέπεται κάθε φορά να ελεγχθεί.

ε) Να δίνονται έπειτα από συζήτηση με τους μαθητές, ώστε να διευκρινίζονται οι δυσκολίες τους και να εξασφαλίζεται η συγκατάθεση τους

στ) Να μη δίνονται ως τιμωρίες.

ζ) Να είναι δυνατή η παρακολούθηση και η διόρθωση τους από το δάσκαλο και να μην δίνονται όταν δεν πρόκειται να ελεγχθούν.

η) Να είναι απαραίτητες για την απόκτηση μιας δεξιότητας.

θ) Να συμβάλλουν στην προετοιμασία της επόμενης ενότητας, χωρίς αυτό να γίνεται κατά σύστημα και υποχρεωτικά.

ι) Στην περίπτωση εργασιών και ασκήσεων που περιέχονται στα βιβλία να μην απαιτείται αντιγραφή των εκφωνήσεων τους στο τετράδιο.

ία) Να μην απαιτείται γραπτή εκτέλεση εργασιών που μπορούν να γίνουν με ευκολότερο και οικονομικότερο τρόπο (όπως είναι π.χ. η επισήμανση με σημάδια στοιχείων πάνω στο κείμενο και προφορική τους ανακοίνωση).

ιβ) Να μη δίνονται εργασίες τεχνικής φύσεως (χάρτες, κατασκευές κτλ.), αν προηγουμένως ο δάσκαλος δεν έχει δείξει στους μαθητές πώς γίνονται και δεν τους έχει ασκήσει μέσα στην τάξη.

ιγ) Να μη δίνονται για τις ημέρες αργίας του σχολείου περισσότερες εργασίες από όσες άλλες μέρες.

ιδ) Η εκτέλεση τους για όλα τα μαθήματα να μην απαιτεί περισσότερο από περίπου 30 λεπτά για τις Α` και Β`, 40` για τις Γ` και Δ` και 60`για τις Ε` και ΣΤ` τάξεις».

Ειδικότερα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα εξής:

Καταρχήν όλες οι εργασίες πρέπει να κινούνται στις αρχές και τη φιλοσοφία του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (ΑΠΣ) και τις Συμπληρωματικές Οδηγίες του Π.Ι. για όλα τα μαθήματα (Βλ. Συμπληρωματικές Οδηγίες για τη Διδασκαλία των Μαθημάτων στο Δημοτικό Σχολείο και ΦΕΚ 303 Β/13 3.2003 και 304 Β/13 3.2003 ή www.pi-schools.gr) Για το γλωσσικό μάθημα, εκτός από αυτά που αναφέρονται στο βιβλίο δασκάλου, οι μαθητές των μικρότερων τάξεων (Α` και Β`), για περισσότερη άσκηση στη γραφή, αντιγράφουν σε χωριστό τετράδιο το κείμενο της άσκησης «Γράφω και μαθαίνω» των βιβλίων «Η γλώσσα μου».

Οι μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων σε τετράδιο εργασιών για το γλωσσικό μάθημα μπορούν, για παράδειγμα, να συμπληρώνουν ασκήσεις που συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους και συγκεκριμένα ασκήσεις που τα βοηθούν να «συλλαμβάνουν» τη σημασία των λέξεων με όλους τους δυνατούς τρόπους (σύνδεση των λέξεων με τα πράγματα, συμφραζόμενα, κυριολεκτική και μεταφορική χρήση, παραγωγή και σύνθεση, περιφράσεις, ιδιωτισμούς και ιδιωματισμούς, συσχέτιση συνωνύμων και αντιθέτων, σχήματα λόγου κτλ. Γι` αυτές τις δραστηριότητες χρήσιμο είναι οι μαθητές να συμβουλευόμαστε κατάλληλα λεξικά ορθογραφικά, σημασιολογικά, συνωνύμων κ.α. (Βλ. και ΑΠΣ γλωσσικού μαθήματος)

Στο ίδιο τετράδιο συνθέτουν περιληπτικά κείμενα από το μάθημα της γλώσσας ή και από άλλα μαθήματα με την προϋπόθεση ότι έχουν διδαχθεί στην τάξη τους συστηματικά στο να επισημαίνουν τα ουσιώδη μέσα σε μια πρόταση και σε μια παράγραφο και να παραλείπουν τα μη ουσιώδη, καθώς επίσης και στο να πυκνώνουν μια πρόταση, μια παράγραφο, ένα κείμενο. Εάν δεν έχουν ασκηθεί οι μαθητές σε παρόμοιες δραστηριότητες, δεν θα μπορέσουν να συνθέσουν μία ικανοποιητική περίληψη, γι` αυτό και δεν πρέπει να τους το απαιτούμε (βλ. στο ΑΠΣ την προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία) Σε καμιά περίπτωση δεν αναθέτουμε ως «κατ` οίκον» εργασίες

ασκήσεις παραγωγής λόγου («Σκέφτομαι και γράφω»), ασκήσεις τεχνολόγησης και χρονικών αντικαταστάσεων (βλ. Συμπληρωματικές Οδηγίες για τη Διδασκαλία των μαθημάτων του Δημοτικού Σχολείου).

Αυτά που τονίστηκαν πιο πάνω για το γλωσσικά μάθημα ισχύουν και για τα άλλα μαθήματα. Πρέπει, δηλαδή, αν κριθεί απαραίτητο να δοθούν για το σπίτι εργασίες, αυτές να κινούνται στις αρχές και τη φιλοσοφία του ΔΕΠΠΣ και του ΑΠΣ και των Συμπληρωματικών Οδηγιών του Π.Ι. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι για το μάθημα της Ιστορίας τα παιδιά μελετούν μια-δύο φορές τη συγκεκριμένη ενότητα, εντοπίζουν τα κυριότερα σημεία και τις νέες έννοιες παν πιθανόν διδάχθηκαν, ώστε να είναι σε θέση να αποδίδουν το περιεχόμενο της ενότητας, χωρίς να υποχρεώνονται να αποστηθίσουν ούτε το βασικό κείμενο ούτε τα συνοδευτικό κείμενα. Ενδεχομένως να χρειαστεί να συμπληρώσουν στο τετράδιο εργασιών, που προβλέπεται να τους μοιραστεί από τον ΟΕΔΒ, ένα ανακεφαλαιωτικό κείμενο, αν αυτό βέβαια δεν έγινε στο σχολείο.

Εννοείται ότι σε καμία περίπτωση δεν αναθέτουμε στους μαθητές να αντιγράφουν πρόσθετες πληροφορίες από βιβλία και εγκυκλοπαίδειες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορούν να ανατρέχουν σε πηγές για να ερευνήσουν κάποια θέματα και να τα αποδώσουν γραπτά με δημιουργικό συνθετικό τρόπο (σύντομο δοκίμιο).

Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι στον εξορθολογισμό των «κατ' οίκον» εργασιών συμβάλλουν η συστηματική ενημέρωση των γονέων, η συνεργασία όλων των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, η συνεργασία με το Σχολικό Σύμβουλο, ο σωστός προγραμματισμός, η κατάλληλη προετοιμασία και η αυστηρή τήρηση του ωραρίου.»

Ο Δ/ΝΤΗΣ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΓΙΑΚΟΥΜΗΣ